Nijolė Vailionytė

Žvalgomieji tyrinėjimai Vingrių šaltinių aplinkoje

2007 m. Vilniaus senamiestyje, buvusių Vingrių šaltinių aplinkoje buvo atliekami žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai. Jų metu ištirta 30 šurfų, kurių bendras plotas 93 m². Aptikti 2009 radiniai.

Tyrinėtos teritorijos ŠV dalyje, pastato Mindaugo g. 12A kieme ištirta 14 ***šurfų 1–14,*** kurių bendras plotas 29 m². Devyniuose iš jų aptiktas 0,3–1 m storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII–XIX a.

Teritorijoje prie laiptų, jungiančių Mindaugo ir Vingrių g., ištirti 4 ***šurfai 15–18***, kurių bendras plotas 16 m². Šurfas 15 kastas į Š nuo laiptų aikštelės. Jame buvo itin gausu XIX–XX a. statybinių atliekų. Kultūrinis sluoksnis buvo suardytas. Šurfai 16 ir 17 tirti į Š nuo laiptų aikštelės esančiame skverelyje. Juose fiksuotas 40–70 cm storio nesuardytas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVII a. Jo viršutinė dalis buvo apardyta atliekant žemės judinimo darbus. Šurfe 18, kastame į P nuo šurfų 16 ir 17, 70 cm gylyje atidengtos stambios griuvenos, datuojamos XX a.

Šalia pėstiesiems skirto keliuko, jungiančio laiptus tarp Mindaugo ir Vingrių g. bei Vilniaus kolegijos Ekonomikos fakulteto pastatus, esančius Naugarduko g. 5, tirti 2 ***šurfai 19 ir 20,*** kurių bendras plotas 8 m². Jie buvo išdėstyti lygiagrečiai pėsčiųjų takui, jo V pusėje. Šurfuose rasta itin daug XX a. statybinių atliekų, šiukšlių. Bendras kultūrinio sluoksnio storis – 2 m. Jis datuotinas XX a. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad tarp vėlyvų radinių pasitaikė ir XVII–XVIII a. keramikos fragmentų.

Vilniaus miesto Vyriausiojo policijos komisariato kiemo teritorijoje (Mindaugo g. 14) ištirti 5 ***šurfai 21–25,*** kurių bendras plotas 20 m². Šurfai 21–23 buvo išdėstyti viena eile lygiagrečiai Mindaugo g. Šurfe 21 kultūrinio sluoksnio neaptikta, šurfuose 22–23 jis buvo suardytas vykdant statybos darbus – čia kartu su statybinėmis atliekomis rastos kelios XVII–XVIII a. puodų šukės. Šurfas 24 kastas kiemo viduryje, šurfas 25 – prie pagrindinio Vyriausiojo policijos komisariato pastato Š sienos. Pastarajame šurfe tyrinėjimai, pasiekus 3,5 m gylį, kuriame vis dar buvo randama XX a. statybinių atliekų, nesant techninių galimybių nebuvo baigti.

Į PR nuo Vilniaus kolegijai (Naugarduko g. 5) priklausančios automobilių stovėjimo aikštelės ištirti du ***šurfai 26–27,*** kurių bendras plotas 8 m². Juose buvo itin gausu statybinių atliekų, tačiau archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio neaptikta.

S. Daukanto vidurinės mokyklos stadiono R dalyje ištirti 3 ***šurfai 28–30***, kurių bendras plotas 12 m². Tyrinėjimų metu pasiektas 4,7 m gylis. Įžemis dėl techninių kliūčių nepasiektas. Šurfe 29 4 m gylyje fiksuotas kultūrinis sluoksnis, kuris pagal pavienius radinius datuotinas XVII a.

The field evaluation in the vicinity of the Vingriai springs

In 2007 a field evaluation was conducted in the vicinity of the former Vingriai springs. 30 test pits (a total area of 93 m²) were excavated during it. 2009 finds were collected. 14 test pits were excavated in the NW part of the evaluated area in the courtyard of the building at Mindaugo St. 12A. A 0.3–1 m thick cultural layer dating to the 17th–19th centuries was dis-

covered in 9 of them. 4 test pits were excavated in the area near the stairs joining Mindaugo and Vingrių St. A 40–70 cm thick undisturbed cultural layer dating to the 17th century was discovered in 2 of them. 2 test pits were excavated beside the footpath joining the stairs between Mindaugo and Vingrių St. with the buildings of the Vilnius College of Higher Education, Faculty of Economics, located at Naugarduko St. 5. No undisturbed cultural layer survived in them. 5 test pits were excavated in the courtyard of the Vilnius city chief police commissariat at Mindaugo St. 14. No valuable cultural layer was found in them. 2 test pits were excavated to the SE of the car park belonging to Vilnius College. No archaeologically valuable cultural layer was found in them. 3 test pits were excavated in the E part of the stadium belonging to the S. Daukantas Secondary school. A cultural layer, which, based on isolated finds, dates to the 17th century, was recorded at a depth of 4 m in 1 of them.

Vitalija Veževičienė

Žvalgymai Vilniaus senamiestyje su priemiesčiais

2007 m. buvo vykdomi archeologiniai žvalgymai Vilniaus senamiestyje su priemiesčiais (A1610K1).

Baltajame skg. 3A, sklype, išsidėsčiusiame Užupio kvartale, ribojamame Polocko g., Krivių g. ir Baltojo skg., žvalgymai buvo susiję su pastato 3A renovacija – rūsyje buvo klojama šiluminė sistema, o prie namo P ir V sienų buvo kasamos prieduobės rūsio langams. Bendras iššvalgytas plotas – 48 m². Namo viduje, patalpose A ir B iškastos iki 0,5 m gylio ir iki 1 m pločio tranšėjos. Pusrūsyje iki projektinio gylio fiksuotas niveliacinio smėlio horizontas. Įžemis nepasiektas. Prie namo P ir V sienų iškastos dvi prieduobės prie rūsio langų. Vienos jų dydis 6x2 m, gylis iki 1 m, kitos – atitinkamai 4x2 ir 1,2 m. Prieduobių vietoje fiksuotas vientisas supiltinis pilkos smėlingos žemės su statybinėmis griuvenomis horizontas, datuojamas XX a. Šioje vietoje įžemis nepasiektas. Tyrinėjimų metu archeologiškai vertingų radinių, nesuardyto kultūrinio sluoksnio, pastatų liekanų neaptikta.

Buvusio Paplaujos priemiesčio teritorijoje, **Paupio g. 21** ištirtas 4 m² ploto žvalgomasis šurfas. Jo vieta pasirinkta taip, kad sutaptų su istorinio priestato, stovėjusio XIX a., V sienos dalimi.

Šurfo V dalyje 20 cm gylyje aptikti buvusio priestato, stovėjusio XIX a., V sienos pamatų fragmentai. Pamatai 40–50 cm gylio, plotis nenustatytas. Siena orientuota Š–P kryptimi. Pamatai mūryti iš gelsvų 25–26x 12,5–13x5,5–6,5 dydžio plytų, rištų kalkių skiediniu. Skiedinys labai trapus. Be sveikų plytų, pastebėta ir jų nuolaužų – matyt, pamatams naudotos ir skaldytos, antrinio panaudojimo plytos. Prie pamatų aptiktos dvi monetos: 1940 m. 5 kapeikos ir varinis 1754 m. Augusto III grašis.

Šurfe fiksuotas 1,45–1,5 m storio kultūrinis sluoksnis. Surinkti 43 XVI–XX a. radiniai. Pagal aptiktus radinius viršutiniai kultūrinio sluoksnio horizontai 1 ir 2 datuojami XX a. I puse – XX a. viduriu (priestato griovimo laikotarpiu). Horizontai 3 ir 4, kuriuose aptikta XVI–XIX a. radinių, datuojami XIX a. Horizontas 5, esantis virš įžemio, gali būti pirminis žemės paviršius, tačiau, neaptikus radinių, jo chronologija neaiški.